

Lupp 2013

LOKAL UPPFÖLJNING AV
UNGDOMSPOLITIKEN I
LUDVIKA KOMMUN

2014-02-21

Sammanfattning av Lupp- undersökningen 2013

Den nionde luppundersökningen har besvarats av 413 ludvikaungdomar i årskurs 8 (14 år) och gymnasiets årskurs 2 (17 år). Statliga Ungdomsstyrelsen erbjuder årligen landets samtliga kommuner att delta i undersökningen och Ludvika har deltagit varje år sedan start 2005. Ludvika har därför en samlad bild av utvecklingen över tid när det gäller kategorierna: boende, fritid, skola, trygghet, hälsa, politik och framtid. I denna rapport beskrivs resultaten både över tid och som ögonblicksbilder för 2013.

Luppresultatet är ett av flera underlag för att bedöma graden av måluppfyllelse av kommunfullmäktiges fyra övergripande mål:

1. Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt
2. Ludvikas skolor är en av Sveriges bästa skolor 2020
3. Barn och unga ges förutsättningar till inflytande i frågor som berör dem nu och i framtiden
4. Barn och ungas nyttjande av tobak och alkohol minimeras. Ingen ska använda narkotika

Resultatsammanställningen är på så sätt en del av kommunens beslutsunderlag för planering inför framtiden. En förutsättning är att de beskrivna resultaten värderas och analyseras i olika forum och sammanhang för att identifiera utvecklingsområden med lämpliga åtgärder.

Mönster som blivit synliga under åren och där förändringarna är små mellan åren:

Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt

- Pojkar mår bättre än flickor
- Pojkar är mest nöjda med sin fritid både vad det gäller tid och innehåll
- Flickor känner större otrygghet både i skolan och på fritiden
- Flickor umgås på café eller i centrum, medan pojkar oftast träffas utomhus eller i idrottshallen
- Flickor är mer inställda på att flytta från kommunen efter gymnasiet
- Pojkar har en större tilltro att få jobb på hemmaplan direkt efter gymnasiet

Barn och unga ges förutsättningar till inflytande i frågor som berör dem nu och i framtiden

- Ungdomarna i åttan upplever i större utsträckning att de vuxna bryr sig i elevrådets synpunkter
- Andelen ungdomar med intresse för samhällsfrågor är högre än andelen politiskt intresserade
- Pojkar har ett större intresse för politik, flickor för samhällsfrågor

2014-02-21

Förändringar och trender över tid:*Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt*

- Upplevelsen bland flickorna i åttan av att känna sig hotade har återigen ökat
- Gymnasiepojkar upplever sig mer stressade än tidigare år
- Gymnasiepojkars optimism inför framtiden har minskat till varannan

Ludvikas skolor är en av Sveriges bästa skolor 2020

- Kränkningar av olika slag som ett problem på skolan, har ökat

Barn och unga ges förutsättningar till inflytande i frågor som berör dem nu och i framtiden

- En minskad andel ser en mening med att träffa kommunens beslutsfattare

Barn och ungas nyttjande av tobak och alkohol minimeras. Ingen ska använda narkotika

- En ökad andel avstår från att röka eller snusa
- En minskad andel röker eller snusar dagligen
- En ökad andel avstår från att dricka alkohol
- En minskad andel dricker alkohol varje vecka
- Föräldrar har ett mer restriktivt förhållningssätt till sina ungdomars alkoholkonsumtion än tidigare år

2014-02-21

Innehåll

SAMMANFATTNING AV LUPP- UNDERSÖKNINGEN 2013	2
INLEDNING	5
LUPPUNDERSÖKNINGEN 2013	5
RESULTAT	6
BARN OCH UNGA HAR EN TRYGG OCH UTVECKLANDE UPPVÄXT	6
<i>Boende</i>	6
<i>Fritid</i>	6
<i>Trygghet</i>	9
<i>Hälsa</i>	10
<i>Framtidstro</i>	11
LUDVIKAS SKOLOR ÄR EN AV SVERIGES BÄSTA SKOLOR 2020	13
<i>Stämning och relationer</i>	13
<i>Delaktighet och inflytande</i>	15
BARN OCH UNGA GES FÖRUTSÄTTNINGAR TILL INFLYTANDE I FRÅGOR SOM BERÖR DEM NU OCH I FRAMTIDEN	17
<i>Formellt inflytande i skolan</i>	17
<i>Gymnasieungdomarnas politiska intresse och engagemang</i>	17
BARN OCH UNGAS NYTTJANDE AV TOBAK OCH ALKOHOL MINIMERAS. INGEN SKA ANVÄNDA NARKOTIKA	20
<i>Tobak</i>	20
<i>ALKOHOL</i>	21
<i>Narkotika</i>	22

2014-02-21

Inledning

Luppundersökningen 2013

För nionde året i rad¹ har enkätundersökningen Lupp genomförts bland Ludvikas skolungdomar i grundskolans årskurs 8 (14 år) samt i gymnasiets årskurs 2 (17 år). Lupp står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken* och är en enkätundersökning som den statliga Ungdomsstyrelsen erbjuder landets samtliga kommuner. 2013 har totalt 30 kommuner deltagit i undersökningen. Ludvika kommun är den enda kommun som årligen valt att använda Lupp för att få veta hur ungdomarna har det och vad de tycker är viktigt.

Undersökningen genomfördes under v 42-45. Ungdomarna har besvarat ett stort antal frågor rörande kategorierna: boende, fritid, skola, trygghet, hälsa, politik och framtid. Totalt har 482 ludvikaungdomar besvarat enkäten, 280 i årskurs 8 och 202 i gymnasiets årskurs 2. Detta motsvarar en svarsfrekvens på 93 procent bland åttorna och 67 procent bland gymnasiets åk 2. Resultatet kan anses vara representativt för båda elevgrupperna.

Uppföljning av Ludvika kommuns övergripande mål

Kommunfullmäktige har fyra övergripande mål för området barn och unga:

- Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt
- Ludvikas skolor är en av Sveriges bästa skolor 2020
- Barn och unga ges förutsättningar till inflytande i frågor som berör dem nu och i framtiden
- Barn och ungas nyttjande av tobak och alkohol minimeras. Ingen ska använda narkotika

Luppresultatet bidrar med bilder av graden av måluppfyllelse för dessa övergripande mål. Resultatet utgör på så sätt en del av kommunens beslutsunderlag vid planering inför framtiden. En förutsättning för detta är att de beskrivna resultaten värderas och analyseras i olika forum och sammanhang för att identifiera utvecklingsområden och lämpliga åtgärder.

Ett sådant forum skapades sommaren 2013 genom att Ludvika kommun anställde sju unga kommunutvecklare med uppdrag att utifrån egna erfarenheter samt kunskap från lupp diskutera frågor som de tyckte var viktiga för kommunen att jobba vidare med. Gruppens förslag till åtgärder finns sammanställda i skriften [Kommunutvecklare 2013](#).

¹ Luppapporeterna 2005-2012 finns på <http://www.ludvika.se/kommunpolitik/kvalitetskontrollochutveckling/uppfoljningavungdomspolitik.106.59ccce8b1321a8bd41080001330.html>

2014-02-21

Resultat

Följande resultatanalys av luppundersökningen 2013 är kopplad till kommunens övergripande mål. Inledningsvis, under respektive målrubrik, presenteras de frågeområden som valts ut som underlag till uppföljningen av målen.

Luppundersökningen är en av få undersökningar som möjliggör jämförelser mellan Ludvika och andra kommuner inom de frågeområden som ingår i undersökningen. Resultatet från samtliga 30 deltagande kommuner 2013 utgör det s k luppkommunsnitt (förkortas LKS). Måttet motsvarar inte riksnitt vad det gäller statistisk jämförbarhet, men det bidrar ändå med underlag till en fördjupad analys av Ludvikas resultat.

Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt

Frågeområden

- *Boende:* Hur nöjd är du i största allmänhet med dina familjerelationer?
- *Fritid:* Hur mycket fritid har du? Hur mycket finns det att göra på fritiden? Är du medlem i någon idrottsförening? Var träffar du dina vänner? Finns det något som du skulle vilja göra på din fritid, som många andra i din ålder gör, men som du inte kan vara med på för att du/din familj inte har råd? Hur ofta har detta hänt?
- *Trygghet:* Har något av följande hänt dig det senaste halvåret: inte vågat gå ut, blivit hotad, misshandlad, bestulen, sexuellt utnyttjad? Har du känt dig mobbad det senaste halvåret?
- *Hälsa:* Hur upplever du ditt hälsotillstånd? Känner du dig stressad?
- *Framtid:* Hur ser du på framtiden just nu? Hur nöjd är du i största allmänhet med ditt liv i sin helhet just nu?

Boende

Enligt Folkhälsoinstitutets forskning (2010) har barns relationer till sina föräldrar, stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Luppundersökningen ställer en fråga om ungdomarnas relationer till sina föräldrar. Ungdomarnas svar, både i åk 8 och gy åk 2, visar att övervägande delen (87 procent) är mycket eller ganska nöjda (=LKS) med relationen till sina föräldrar.

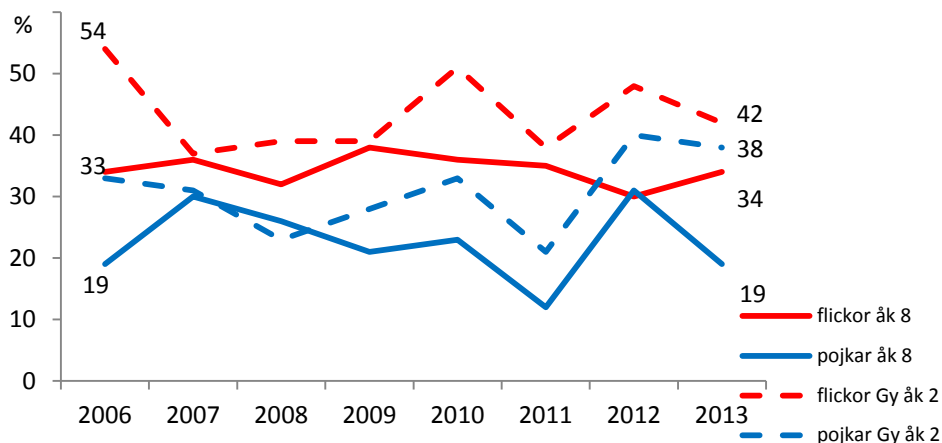
Fritid

Ungdomar väljer inte fritidsintressen slumpmässigt, utan valet utgår från olika ställningstaganden i fråga om livsstil, identitet och fritidsaktiviteter. De värderar umgänge med vänner på fritiden mycket högt och vänner har en stor betydelse för en ung människas identitetsskapande och frigörelse från föräldrarna (Folkhälsoinstitutet 2010).

2014-02-21

- *Gymnasieflickors upplever sig av ha för mer fritid än tidigare år.*

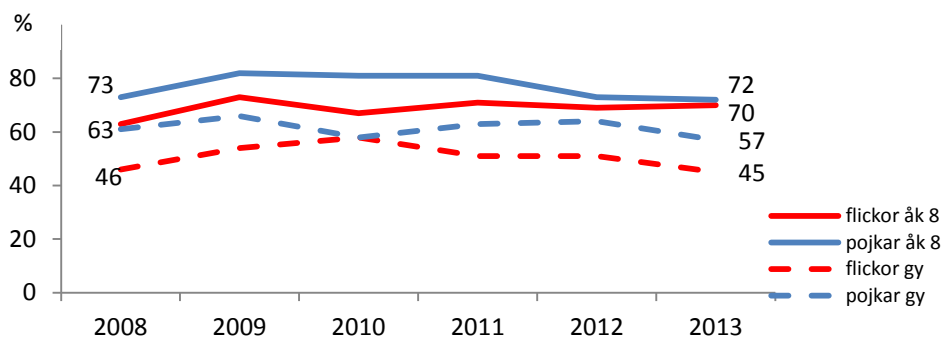
Hur mycket fritid har du? (för lite)

Över tid har flickornas upplevelse av för lite fritid varit starkare än pojkarnas, men de två senaste åren har framförallt gymnasieflickornas upplevelse av att ha för lite fritid minskat och närmat sig pojkarnas.

- *Gymnasieflickorna är minst nöjda med vad det finns att göra på fritiden.*

Hur mycket finns det att göra på fritiden?

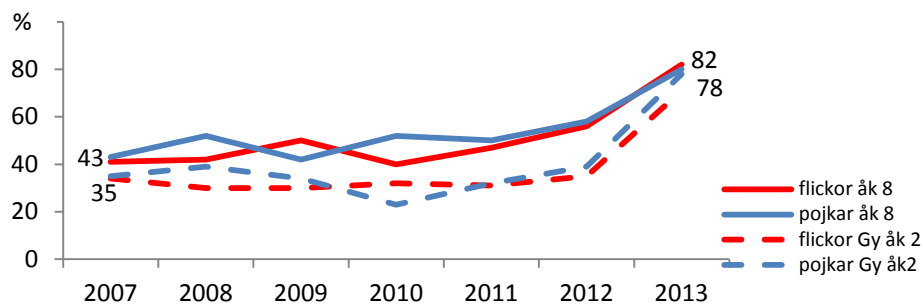

Sett över tid är pojkar i åttan mest nöjda med utbudet av fritidssysselsättningar och gymnasieflickorna minst nöjda. Den enda grupp där en ökad nöjdhet syns är bland flickorna i åttan. Även av de fria svaren att döma, verkar de flesta i åttan i stort sett vara nöjda med det utbud av fritidsaktiviteter som finns. Gymnasieflickor efterfrågar danskurser och fler ställen att umgås på.

2014-02-21

- *Andelen ungdomar som är medlemmar i en idrottsförening har ökat markant 2013.*

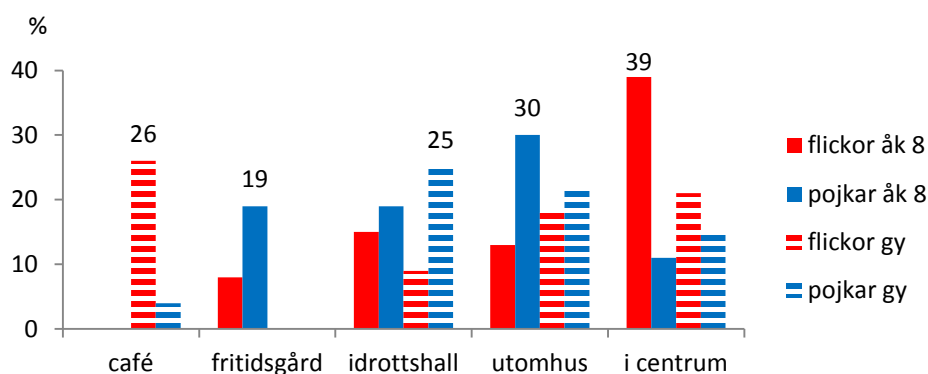
Är du medlem i en idrottsförening?(ja)

Andelen ungdomar som uppger att de är medlemmar i en idrottsförening har nästan fördubblats mellan 2007 och 2013 (=LKS). Det som skiljer ludvikaungdomarna från LKS är att en något större andel är medlemmar i friluftsföreningar och kulturföreningar.

- *Gymnasieflickor träffas på café, åttorna utomhus/i centrum.*

Var träffar du oftast dina kompisar?

Enligt enkätsvaren uppger övervägande delen (90 procent/ LKS 87 procent) av ludvikaungdomarna att de är mycket eller ganska nöjda med sina kompisrelationer. Inte någon är missnöjd.

Oftast träffas ungdomarna hemma hos varandra. När de inte ses där, tycks de flesta ungdomar träffa sina kompisar utomhus, i centrum eller i någon idrottshall. Detta mönster är tydligast bland åttorna. I de sex första luppundersökningarna (2006 – 2011) utmärkte sig ludvikaungdomarna som mycket flitigare cafébesökare är övriga luppkommuner. Det var främst gymnasieflickor som bidrog till den bilden och över hälften uppgav att de umgicks med sina vänner på café. De tre senaste åren har detta mönster förändrats och 2013 är andelen halverad (26% /LKS 21%).

2014-02-21

Var tionde ungdom i åttan uppger att de träffar sina kompisar på fritidsgården. Ungdomar som bor utanför centrala Ludvika framför önskemål om ställen att träffas på, på eftermiddagar och kvällar. De framför också att det borde finnas fler bussförbindelser med tätare avgångar.

- *Var tionde har inte råd att göra samma saker som sina kompisar*

Drygt var tionde ungdom (= LKS) känner att de inte kan göra samma saker som sina jämnåriga på grund av familjens ekonomi. Var femte (=LKS) uppger också att det hänt flera gånger att de inte kunnat följa med sina kompisar på något för att de inte haft råd.

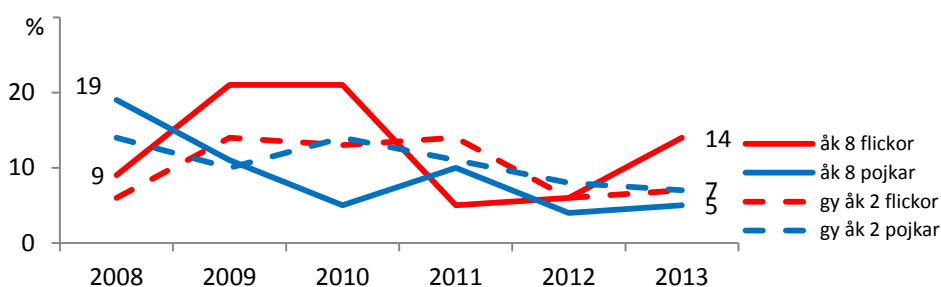
Trygghet

Brottsförebyggande rådets (BRÅ 2011) nationella trygghetsundersökning visar att män i åldersgruppen 16–24 år känner sig mest trygga, samtidigt som det är de som oftast utsätts för våld och hot om våld. Detta inträffar oftast på allmän plats, eller ”utomhus” (jmf pojkars mötesplatser ovan). Hot och misshandel mot kvinnor sker oftare i hemmet, i skolan eller på arbetet.

- *Upplevelsen av hot har återigen ökat bland flickorna i åttan.*

Luppundersökningen har genom åren visat att 8 av tio känner sig trygga i sin närmiljö både dagtid och nattetid. Av de som upplevt otrygghet har i snitt var tionde erfarenheter av hot och stöld.

Har någon hotat dig det senaste halvåret?

Upplevelsen av att känna sig hotad har över tid minskat bland de tillfrågade ungdomarna. Detta gällde även för flickor i åttan de två föregående åren. 2013 ökar återigen andelen flickor i åttan som upplever sig hotade. Det är i skolan på rasterna och på nätet som de känner sig mest utsatta.

2014-02-21

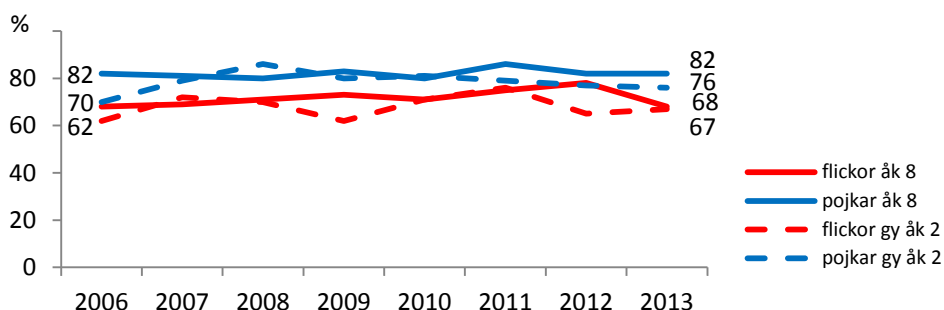
Hälsa

Enligt Folkhälsoinstitutet (2010) hör svenska barn under 15 år till de bäst gynnade i världen, hälsomässigt sett, och utvecklingen i denna åldersgrupp har varit positiv under de senaste 20 åren. Bilden är dock en annan om man ser till svenska ungdomar i åldrarna 15–24 år. Inom den åldersgruppen har den psykiska hälsan försämrats markant. Det finns flera undersökningar som visar att vissa symtom har fördubblats eller ökat ännu mer, t.ex. oro, ångest, nedstämdhet och sömnsvårigheter. Denna ökning gäller också sjukhusvård för behandling av depression eller självskadande beteende. Ökningen är särskilt tydlig från mitten av 1990-talet och framåt. Bland unga män i åldern 16–24 år har även dödligheten ökat.

Det viktigaste för barns och ungas hälsa är att skapa miljöer som främjar deras utveckling i hemmet, i förskolan och i skolan samt att arbeta för att fler elever ska klara grundskolan och gymnasiet. Ungdomars övergång till arbete och självförsörjning måste underlättas.

- *Pojkar mår bättre än flickor.*
- *Gymnasiepojkar mår bättre än luppkommunsnittet (LSK).*

Hur upplever du ditt allmänna hälsotillstånd just nu? (mycket bra, bra)

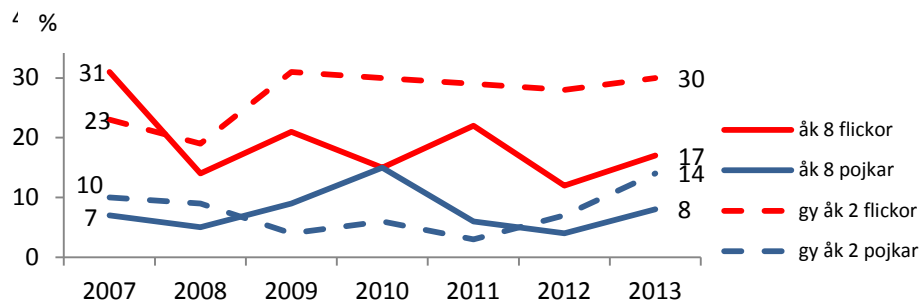

Ovanstående diagram visar det upplevda hälsotillståndet bland Ludvikaungdomarna under perioden 2006-2013. Pojkar har under hela perioden mått bättre än flickor. Bäst hälsotillstånd bedömer sig åttans pojkar ha (=LKS), med små förändringar över tid. Små förändringar över tid är det även bland åttans flickor (=LKS), men med lägre värden än pojkarnas. Gymnasiepojkarnas hälsotillstånd har förbättrats något under perioden och visar högre värde än LKS. Medelvärde över tid är lägst för gymnasieflickorna (=LKS).

2014-02-21

- *Gymnasiepojkar upplever sig mer stressade än tidigare år.*

Hur ofta känner du dig stressad? (varje dag)

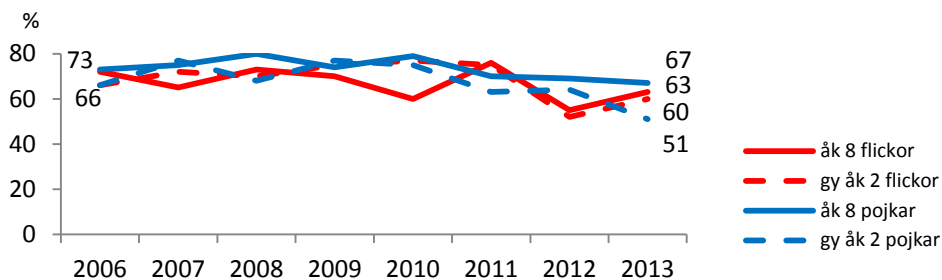
Skillnaden är stor mellan pojkars och flickors upplevelse av daglig stress. Mest stressade känner sig gymnasieflickorna och minst pojkarna i åttan. Sett över tid har upplevelsen av stress minskat mest bland flickorna i åttan. De två senaste åren har gymnasiepojkarnas stress ökat. Många ungdomar uppger också att de känner trötthet under dagarna.

Framtidstro

Enligt rapporten *Min bild av drömsamhället* (Kairos Future 2010) ser 73 procent av 15- 19-åringarna ljust på sin egen framtid. Fungerande familjeförhållanden, upplevelsen av en bra skola och socialt sammanhang skapar framtidstro. Fungerar inte familjen är det skolorna som är viktigast, och fungerar det inte i skolan, är det viktigt att vara medlem i en förening, särskilt en idrottsförening. Egen arbetslöshet och att ha arbetslösa föräldrar har en negativ inverkan på framtidsbilden.

- *Ludvikaungdomarnas framtidstro har minskat. Trenden är svagt nedåtgående.*

Hur ser du allmänt på din framtid just nu? (mycket - ganska positivt)

Ungdomars framtidstro har varierat från årskull till årskull, men medelvärdet över tid 2006-2013, visar att pojkarna i åttan varit mest optimistiska och att åttans flickor minst optimistiska. För samtliga grupper är trenden svagt

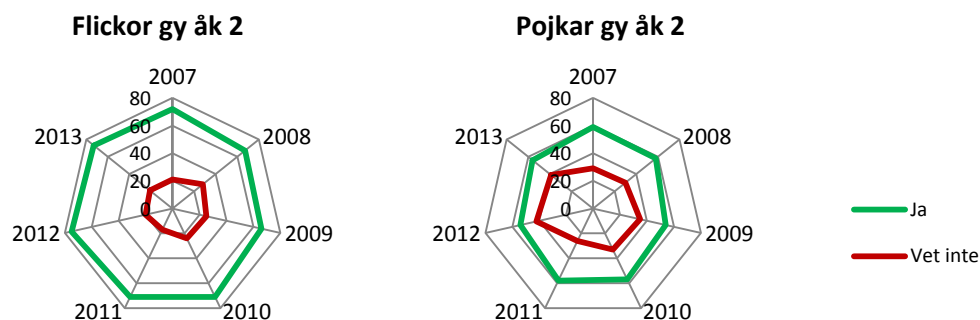
2014-02-21

nedåtgående. 2013 kan konstateras att andelen gymnasiepojkar som ser ljusst på framtiden minskat till varannan, vilket är det lägsta värdet hittills.

När ungdomarna sammanfattar hur nöjda de är i största allmänhet med sitt liv är 86 procent av åttorna ganska eller mycket nöjda mot 75 procent av gymnasieungdomarna.

- Tre av fyra flickor tror att de kommer att flytta från kommunen,
- Var fjärde gymnasiepojke hoppas få jobb i Ludvika, direkt efter gymnasiet.

Tror du att du kommer att flytta från kommunen?

På frågorna om hur ludvikaungdomarna tror att det kommer att se ut för dem efter gymnasiet, har mönstret varit detsamma i alla luppundersökningar med små förändringar i andelsfördelningen i svaren. En större andel gymnasieflickor än pojkar tror att de kommer att flytta från kommunen, helst till någon storstad. Pojkar känner en större osäkerhet i frågan och vet inte.

Det som skulle kunna få ungdomarna att flytta tillbaka till kommunen är närheten till släkt och vänner, jobb och att det skulle vara en bra uppväxtmiljö för deras barn. Samma skäl anges av dem som svarat att de inte vill flytta från kommunen.

Varannan gymnasieflicka och var tredje pojke tror att de kommer att flytta för att studera på universitet eller högskola i Sverige eller utomlands. Andelen pojkar som vill studera vidare efter gymnasiet har legat på samma nivå över tid medan den minskat något bland flickorna. Var fjärde gymnasiepojke och var tionde flicka tror att det finns möjligheter att få jobb på hemmaplan direkt efter gymnasiet.

2014-02-21

Ludvikas skolor är en av Sveriges bästa skolor 2020

Frågeområden

Luppundersökningen ställer frågor kring skolans sk mjuka värden där följande frågor uppmärksammas i denna rapport.

- *Skola:* Hur nöjd är du i största allmänhet med din skolsituation?
Hur tycker du att det är på din skola när det gäller; stämning, mobbning, främlingsfientlighet, relationen elever lärare?
Vad tycker du om dessa saker på din skola; skolmiljön, undervisningen, lärarna, skolmaten?
Vill du som elev vara med att bestämma om; vad du ska lära dig, arbetssätt?
Får du som elev vara med och bestämma om; vad du ska lära dig, arbetssätt?

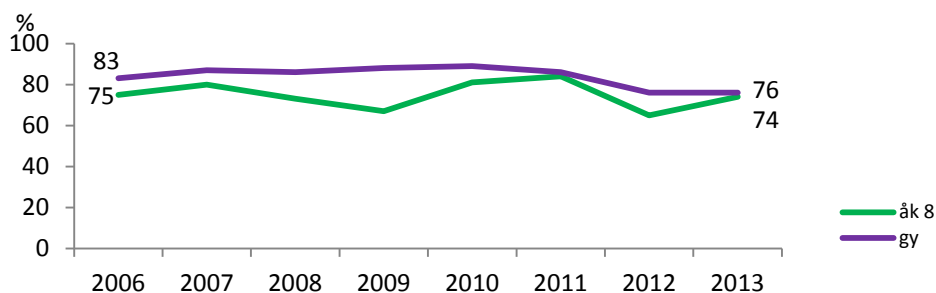
Stämning och relationer

Enligt Skolinspektionen (2010) kännetecknas en bra skola av både goda elevresultat (t ex betyg) och god stämning, där förekomsten av mobbning och kränkningar är låg och där det råder en förtroendefull relation mellan de vuxna och ungdomarna samt känslan av sammanhang och tillhörighet.

- *Tre av fyra är nöjda med sin skolsituation i största allmänhet.*
- *Upplevelsen av att kränkningar är ett problem på skolan har ökat.*

Tre av fyra uppger att de är nöjda med sin skolsituation i största allmänhet (=LKS). Sju av tio är nöjda med sin skolmiljö och sina lärare. När det gäller undervisningen är åttorna mer positiva än gymnasieleverna.

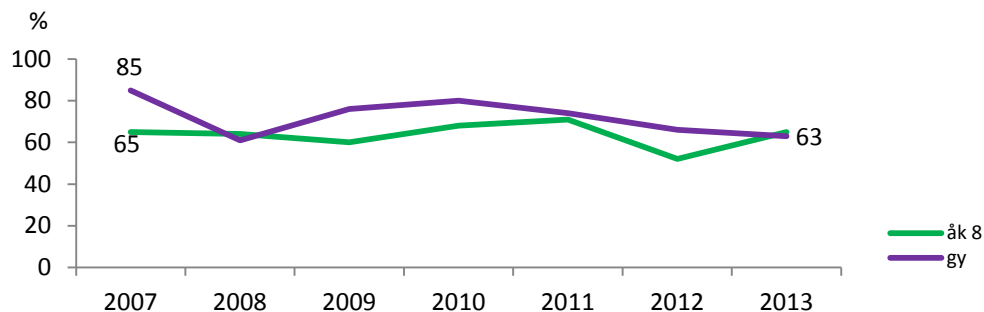
Är det bra stämning på din skola? (stämmer mycket bra/ ganska bra)

Tre av fyra tycker att det är en god stämning på skolan 2013. Över tid har andelen gymnasieungdomar med en positiv syn på stämningen i skolan minskat, medan åttornas syn i snitt varit densamma. Relationer påverkar stämningen; det handlar både om relationen mellan elever och lärare och mellan elever.

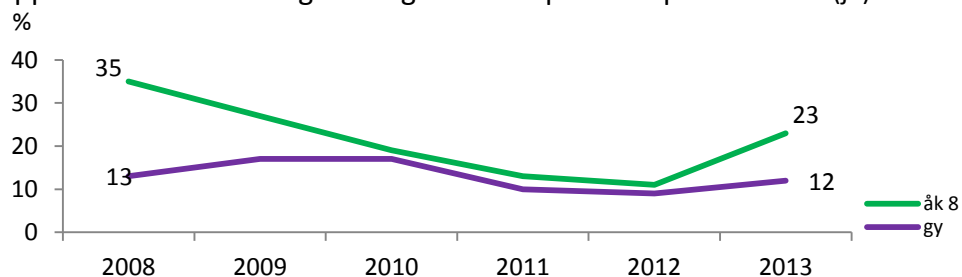
2014-02-21

Upplever du att elever och lärare bemöter varandra med respekt i skolan?
(stämmer bra/mycket bra)

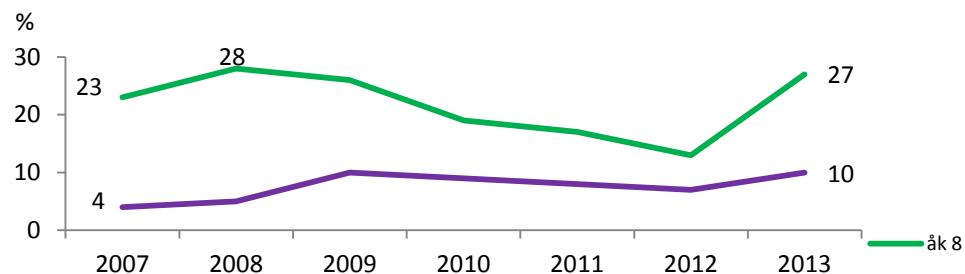
Utvecklingen över tid visar på en minskning av andelen som upplever ett respektfullt bemötande mellan lärare och elever i gymnasieskolan. 2013 tycker tre av fem både i åttan och i gymnasiets åk 2 att elever och lärare möter varandra med respekt (LKS 70 %).

Upplever du att främlingsfientlighet är ett problem på din skola?(ja)

När det gäller relationen mellan elever minskade under perioden 2008-2012 både åttornas och gymnasieelevernas upplevelse av främlingsfientliga stämningar på skolan. Resultatet 2013 visar att kurvan vänt uppåt igen och nästan var fjärde elev i åttan upplever främlingsfientliga stämningar på skolan (LKS 14 %).

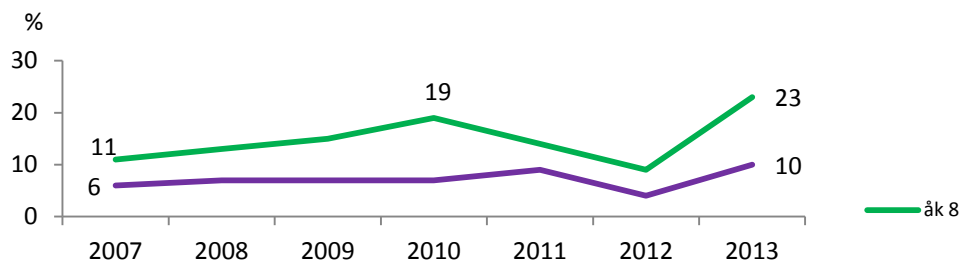
Upplever du att mobbning är ett problem på din skola?(ja)

Även åttornas upplevelse av att mobbning är ett problem på skolan har ökat 2013, efter att ha minskat under perioden 2009-2012. Problemet upplevs som större i åttan än på gymnasiet och har varit så över tid. I jämförelse med LKS upplever en större andel i Ludvika, både i åttan och i gymnasiet, att mobbning är ett problem på skolan (LKS: åttan 17%, gy 6%).

2014-02-21

Har du själv utsatts för mobbning det senaste halvåret?(ja)

På frågan om de själva utsatts för mobbning eller utfrysning det senaste halvåret svarar den hittills högsta andelen ”ja” på frågan både i åttan och i gymnasiet. Det är oftast på raster, i klassrummet, via sms, eller ute på stan som mobbningen sker.

Drygt hälften av eleverna i åttan och en något lägre andel (45 %) i gymnasiet anser att de vuxna i skolan agerar när en elev kränker en elev eller om en lärare kränker en elev.

Delaktighet och inflytande

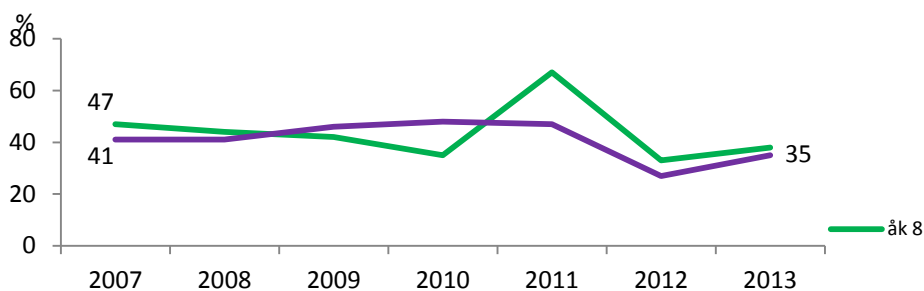
Enligt en stor forskningsöversikt över vad som påverkar elevers studieresultat (Hattie 2008) framkommer att ”utbildning av yppersta kvalitet” handlar om skolans/lärares förmåga att göra lärandet synligt för eleverna. Ungdomarnas inflytande över lärandeprocessen är en viktig del för att skapa engagemang kring lärandet och skolarbetet; d v s för att göra lärandet synligt.

Elevers inflytande betonas också i skollagen (2010:800):

4 kap, 9 § Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

- Drygt var tredje anser sig vara informerad om vad han/hon har inflytande över i skolan.
- Ungdomarna vill ha ett större inflytande över vad de lär sig och över arbetssätt än vad de i praktiken får.

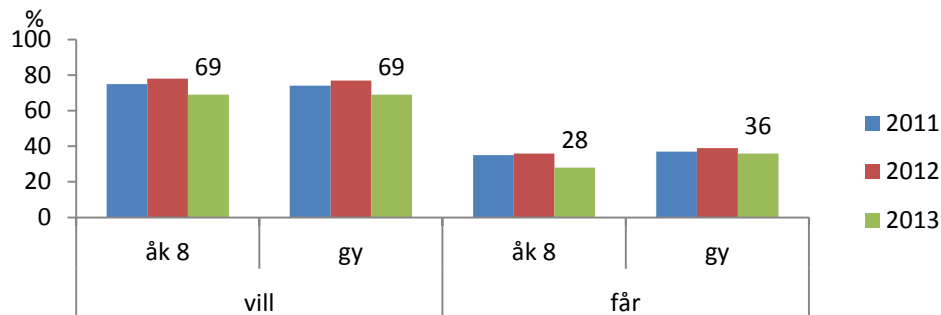
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över i skolan. (ja)

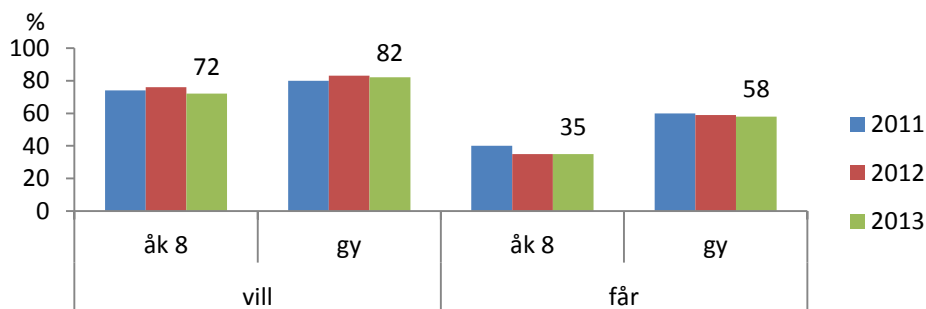
2014-02-21

Skolan ska enligt styrdokumenterna klargöra utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, så att eleverna får reell delaktighet och reellt inflytande. Endast drygt var tredje elev anser sig ha fått veta vad de har inflytande över i skolan och andelen har minskat över tid.

Vill och får du vara med och bestämma om vad du lär dig? (väldigt mycket, ganska mycket)

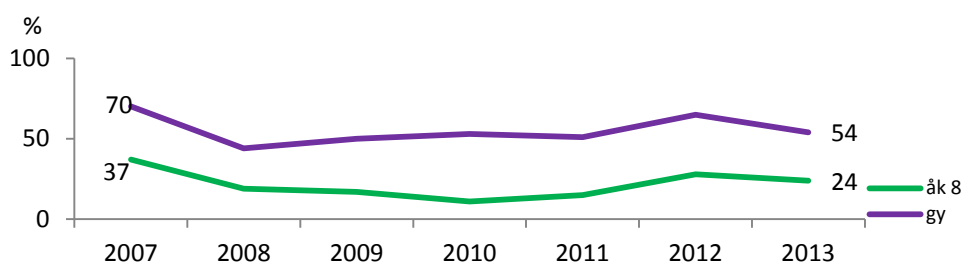

Vill och får du vara med och bestämma om arbets sätt? (väldigt mycket, ganska mycket)

Ovanstående diagram visar att eleverna, både i åttan och på gymnasiet, vill ha ett större inflytande över vad de lär sig och arbets sätt än vad de i praktiken får. Bilden har varit densamma över tid.

Vad tycker du om skolmaten? (mycket bra, ganska bra)

Ludvikaungdomarnas inställning till skolmaten visar att de var mer nöjda med skolmaten 2007 än åren därefter. Resultatet 2013 är det tredje högsta under hela perioden.

2014-02-21

Barn och unga ges förutsättningar till inflytande i frågor som berör dem nu och i framtiden

Frågeområden

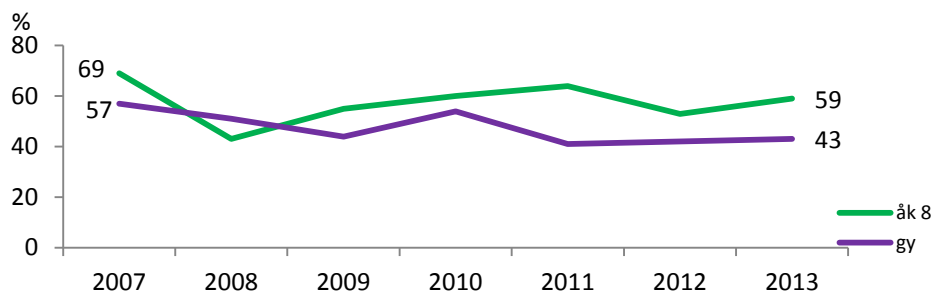
- *Skola:* Tycker du att elevrådet tas på allvar och lyssnas på av personalen i skolan?
- *Politik:* Hur intresserad är du av politik? Hur intresserad är du av samhällsfrågor? Varför vill du inte vara med och påverka? Skulle du vilja träffa beslutsfattare i din kommun? Om du var politiker, vad är viktigast att satsa på i din kommun?

Formellt inflytande i skolan

Grundvalen i styrdokumentet för grundskolan respektive gymnasieskolan är att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. En del i den formella, demokratiska fostran är elevrådet. Ett väl fungerande elevråd tas på allvar av de vuxna på skolan.

- *Ungdomarna i åttan upplever i större utsträckning än gymnasieungdomarna, att de vuxna bryr sig om elevrådets synpunkter.*

Tycker du att elevrådet tas på allvar och lyssnas på av personalen i skolan? (stämmer mycket bra, ganska bra)

Ludvikaungdomarnas upplevelse av de vuxnas engagemang i elevrådet har minskat över tid. I åttan finns en större tilltro till de vuxnas syn på elevrådet än bland gymnasieungdomarna.

Gymnasieungdomarnas politiska intresse och engagemang

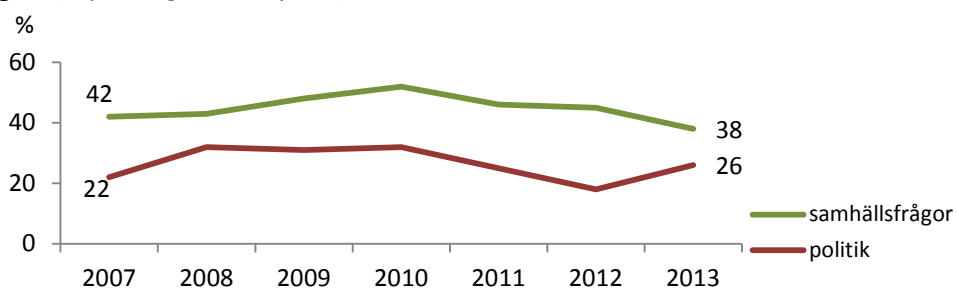
Ungdomsstyrelsens rapport från 2009, *Lika olika som lika*, visar att det finns en stor efterfrågan bland kommunerna på att finna lämpliga metoder för att kunna organisera och strukturera ungas delaktighet och inflytande. Det gäller såväl att hitta sätt att få genomslag i beslutsfattandet och att nå olika ungdomsgrupper, som att få igång givande samtal mellan politiker och unga (Ungdomsstyrelsen 2009).

2014-02-21

(I det följande redovisas endast gymnasieungdomarnas svar kring politik).

- *Andelen ungdomar med intresse för samhällsfrågor är större än andelen politiskt intresserade.*
- *Pojkar har ett större intresse för politik, flickor för samhällsfrågor.*
- *En kraftigt minskad andel vill träffa kommunens beslutsfattare.*
- *En ökad andel menar att deras synpunkter inte spelar någon roll för beslutsfattarna.*

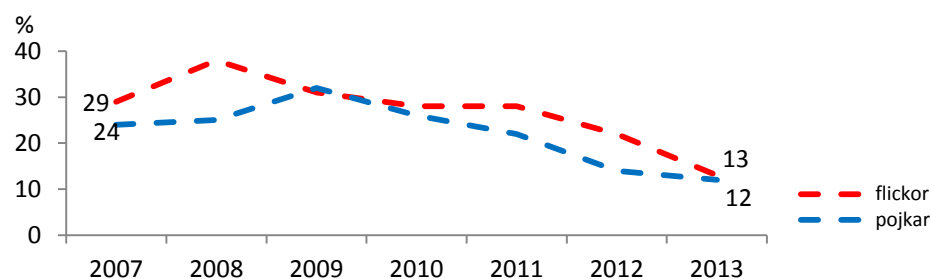
Hur intresserad är du av politik? Hur intresserad är du av samhällsfrågor?(mycket, ganska mycket)

Intresset för samhällsfrågor är bland båda könen större än intresset för politik, men särskilt bland flickorna. 2013 uppger två av fem ungdomar att de har ett stort intresse för samhällsfrågor.

Ungdomarnas politiska intresse har varierat mellan åren. Totalt sett över tid, anger pojkar större intresse för politik än flickor. 2013 uppger var fjärde ungdom att de har ett stort politiskt intresse.

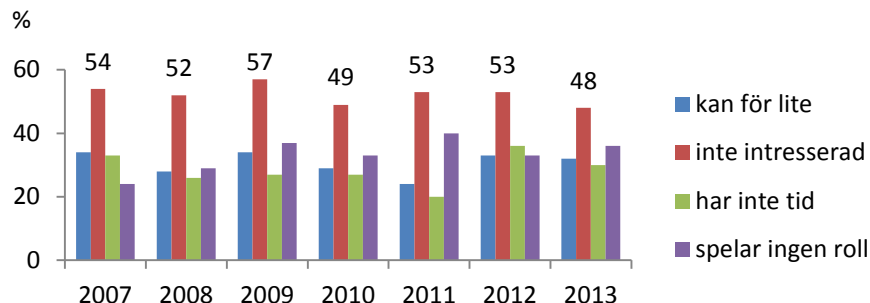
Skulle du vilja träffa beslutsfattare i din kommun?(ja)

Intresset bland Ludvikaungdomarna att träffa beslutsfattare i kommunen har minskat kraftigt de fyra senaste åren. 2013 har var tionde ungdom intresse av detta.

2014-02-21

Varför vill du inte påverka?

På frågan varför de inte vill vara med och påverka i politiska frågor svarar hälften att de inte är intresserade. Två av fem tycker att ”det inte spelar någon roll, ingen lyssnar”. Var tredje menar att de kan för lite eller inte har tid.

Ungdomarna får i enkäten 18 olika områden att ta ställning till vad de tycker är viktigast att satsa på i kommunen. De sju områden som ludvikaungdomarna prioriterar högst har i stort sett varit desamma över tid, även om deras inbördes ordning varierat. 2013 prioriterar pojkar respektive flickor på följande sätt:

Pojkar gy åk 2

1. Skapa arbeten för unga
2. Skola
3. Idrottsanläggningar
4. Hälsa
5. Bostäder
6. Arbete mot kriminalitet
7. Kollektivtrafik, till exempel bussar och tåg

Flickor gy åk 2

1. Skapa arbeten för unga
2. Skola
3. Arbete mot rasism
4. Äldreomsorg
5. Bostäder
6. Arbete mot kriminalitet
7. Hälsa

2014-02-21

Barn och ungas nyttjande av tobak och alkohol minimeras. Ingen ska använda narkotika

Frågeområden

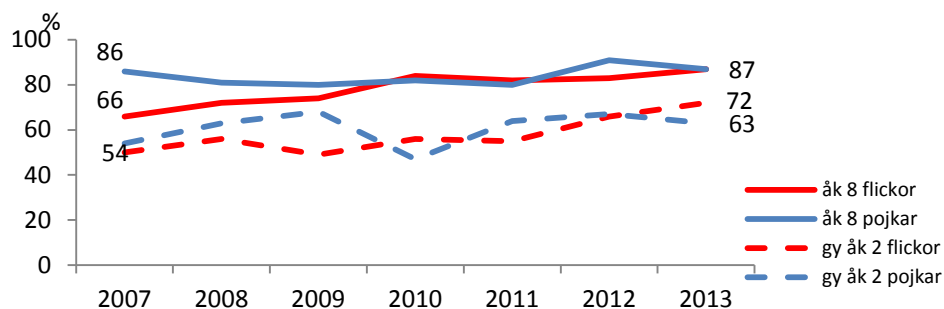
- *Hälsa:* Hur ofta brukar du: röka, snusa, starköl, vin, sprit?
Hur ofta blir du berusad av alkohol?
Får du dricka alkohol för dina föräldrar?
Hur får du vanligen tag i alkohol?
Har du någon gång använt narkotika?
Vilken typ av narkotika har du använt?
Hur fick/får du vanligen tag i narkotika?
Har du någon gång använt anabola steroider?

Tobak

Enligt Folkhälsoinstitutet (2010) har användningen av tobak minskat bland Sveriges befolkning, men tobaksbruket är fortfarande vårt största enskilda folkhälsoproblem. Mer än 20 000 ungdomar börjar varje år med tobak. Rökningen och snusningen är en vana som man lär sig och som leder till ett starkt, långvarigt beroende. Tobaksbrukande ungdomar spenderar regelbundet mer pengar, samtidigt som de oftare än tobaksfria upplever att de tvingas avstå från olika aktiviteter för att de inte har råd. Vid självskattningar har tobakskonsumenter en negativare självbild än tobaksfria.

- *Andelen ungdomar som **inte** använder tobak har ökat.*
- *Andelen som dagligen röker eller snusar har minskat.*
- *Andelen Ludvikaungdomar som dagligen använder tobak är lägre än LKS.*

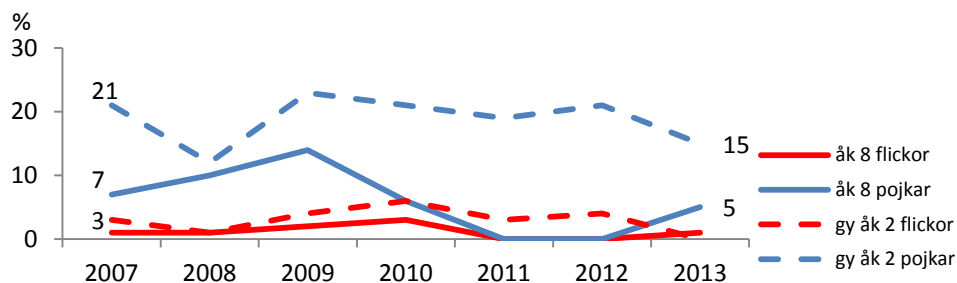
Luppfråga: Hur ofta röker du (aldrig)

Andelen Ludvikaungdomar som *inte* röker har ökat över tid, särskilt bland åttans flickor. 2013 har andelen som röker varje dag minskat både i åttan och bland gymnasieungdomarna. Bland gymnasieflickorna har andelen dagligrökare halverats till 5 procent jämfört tidigare år (LKS 10 %).

2014-02-21

Luppfråga: Hur ofta snusar du? (varje dag)

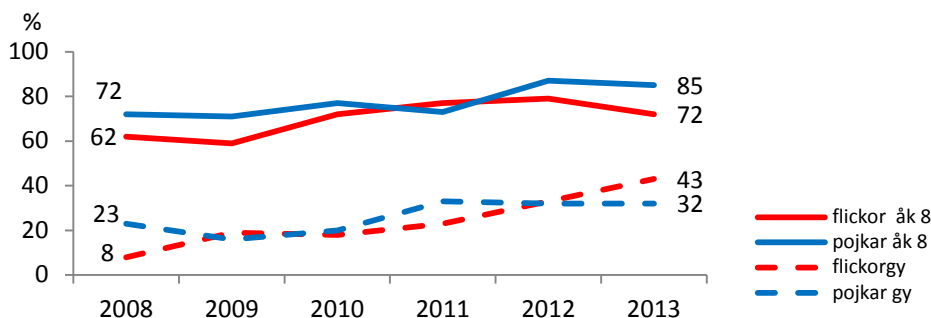
Gymnasiepojkar är de som använder snus mest frekvent. 2013 har dagliganvändarna i den gruppen minskat (=LKS). Andelen dagliganvändande pojkar i åttan har också minskat och är lägre än 2007-2010.

Alkohol

Enligt folkhälsoinstitutets drogvanundersökning (2012) dricker de flesta ungdomar inte för att det smakar gott utan för att bli fulla och tjejer dricker sig berusade i högre utsträckning än killarna. Olika drogvanundersökningar visar att ungdomarnas inställning till alkohol följer föräldrarnas inställning och samhället i övrigt. När föräldrarna blir mer alkoholliberala så blir även ungdomarna det.

- En ökad andel Ludvikaungdomar avstår från att som dricka alkohol.
- Andelen som dricker alkohol en gång i veckan har minskat.
- Ludvikaföräldrar har ett mer restriktivt förhållningssätt till sina ungdomars alkoholkonsumtion jämfört med LKS.

Luppfråga: Hur ofta dricker du alkohol? (aldrig)

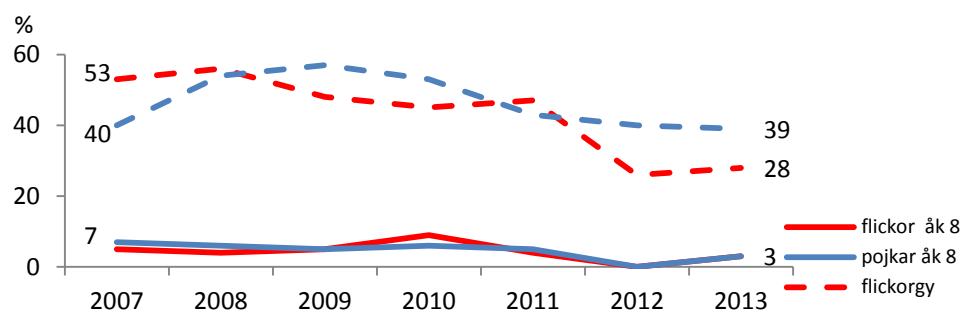

Ovanstående diagram visar att andelen som uppger att de **aldrig** dricker alkohol har ökat över tid, men med en liten nedgång 2013 bland åttans flickor. Andelen som dricker alkohol en gång i veckan har minskat över tid, både i åttan och bland gymnasieungdomarna.

2014-02-21

Vanligtvis får ungdomarna tillgång till alkohol genom kompisar, kompisars syskon eller någon annan över 18 år som köper ut. Var tionde får alkoholen av sina föräldrar. Var femte anger ”på annat sätt”.

Får du dricka för dina föräldrar? (ja)

Föräldrars tillåtande attityd till sina ungdomars alkoholbruk ökar från åk 8 till gymnasiet. De tre senaste åren syns dock ett mer restriktivt förhållnings-sätt från föräldrahåll, framförallt i åttan och gentemot gymnasieflickorna. Jämfört med LKS i hur gymnasieungdomarna uppfattar sina föräldrars ståndpunkt i frågan, är ludvikaföräldrarna mer restriktiva.

Narkotika

Med narkotika avses i Sverige de preparat som finns upptagna i Läkemedelsverkets föreskrifter om förteckningar över narkotika, vilka publiceras på deras hemsida². Där förekommer dels sådana medel som är föremål för kontroll enligt internationella överenskommelser (FNs narkotikakonventioner), men också ett antal medel som enligt svenska bestämmelser skall anses som narkotika. Preparaten har olika egenskaper men gemensamt för dem är att de påverkar centrala nervsystemet.

- *Var tionde gymnasieungdom har använt någon form av narkotiskt preparat*

Har du någon gång använt narkotika?

I luppundersökningen uppger en av tio gymnasieungdomar att de använt något narkotiskt preparat. De flesta anger att de använt hasch/marijuana, men de har även erfarenheter av andra preparat såsom: amfetamin, heroin-kokain, ecstasy, LSD och olika sömn- eller lugnande medel.

De får tillgång till narkotikan genom personer som finns på orten eller av personer i andra orter eller kommuner.

Luppenkätens fråga som rör användandet av anabola steroider besvaras 2013 med *ja* av 6 procent av gymnasiepojkarna.

² Läkemedelsverket: <http://www.lakemedelsverket.se/Sok-pa-webbplatsen/?q=f%C3%B6rteckning%20narkotika>

2014-02-21

Litteraturförteckning

Brottsförebyggande rådet BRÅ (2010) *Nationella trygghetsundersökningen NTU 2010; Rapport 2011:1 Om utsatthet, trygghet och förtroende*

Folkhälsoinstitutet (2010) *Kunskapsunderlag för Folkhälsopolitisk rapport 2010; Barns och ungas hälsa*

Folkhälsoinstitutet (2010) *Kunskapsunderlag Folkhälsopolitisk rapport 2010 Barns och ungas uppväxtvillkor*

Folkhälsoinstitutet (2010) *Tonåringar om tobak. Vanor, kunskaper och attityder.*

Hattie, J. (2008) *Visible Learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement.* Routledge: Oxon, UK.

Kairos Future (2010) *Min bild av drömsamhället*

Skolinspektionen (2010) *Framgång i undervisningen Skolinspektionen Dnr 2010:1284*

Ungdomsstyrelsens (2009) *Lika olika som lika Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:4*

Ungdomsstyrelsen (2011) *Ung idag 2011, en beskrivning av ungas villkor Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:3*

Internetadresser

<http://www.fhi.se/Handbocker/Tonarsparloren/Fakta/Hur-mycket-dricker-tonaringar/>

www.fhi.se/.../Drogvaneundersokningen

<http://www.lakemedelsverket.se/Sok-pa-webbplatsen/?q=f%C3%B6rteckning%20narkotika>